

EVROPSKA KONVENCIJA
o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda

KONVENCIJA ZA ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA I
OSNOVNIH SLOBODA
(Rim, 4. novembra 1950.)¹

Vlade potpisnice ove Konvencije, kao članice Vijeća Evrope imajući u vidu Univerzalnu deklaraciju o ljudskim pravima koju je i Generalna skupština Ujedinjenih nacija proglasila 10. decembra 1948;

Imajući u vidu da ova Deklaracija ima za cilj da osigura opšte i stvarno priznanje i poštovanje prava proklamovanih u njoj;

Imajući u vidu da je cilj Vijeća Evrope postizanje većeg jedinstva između njegovih članica i da je očuvanje i razvijanje osnovnih ljudskih prava i sloboda jedan od načina na koji tom cilju treba stremiti;

Potvrđujući iznova svoju duboku vjeru u one osnovne slobode koje su temelj pravde i mira u svijetu i koje se najbolje održavaju stvarnom političkom demokratijom, s jedne strane, i zajedničkim shvatanjima i poštovanjem ljudskih prava od kojih zavise, s druge strane;

Riješene da, kao vlade evropskih zemalja koje su sličnih pogleda i imaju zajedničko naslijeđe političkih tradicija, ideala, slobode i vladavine prava, preduzmu prve korake za skupno ostvarivanje izvjesnih prava navedenih u Univerzalnoj deklaraciji.

Sporazumjele su se o sljedećem:¹

Član 1.

Visoke strane ugovornice jamče svakome u svojoj nadležnosti prava i slobode određene u Dijelu I. ove Konvencije.

Dio I

Član 2.

1. Pravo na život svake osobe zaštićeno je zakonom. Niko ne može biti namjerno lišen života, sem prilikom izvršenja presude suda kojom je osuđen za zločin za koji je ova kazna predviđena zakonom.

2. Lišenje života se ne smatra protivnim ovom članu ako proistekne iz upotrebe sile koja je apsolutno nužna:

- a) radi odbrane nekog lica od nezakonitog nasilja;
- b) da bi se izvršilo zakonito hapšenje ili spriječilo bjekstvo lica zakonito lišenog slobode;
- c) prilikom zakonitih mjera koje se preduzimaju u cilju suzbijanja nereda ili pobune.

Član 3.

Niko ne smije biti podvrgnut mučenju, nečovječnom i ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju.

¹ European Treaty Series, No 5. Originalni tekst Konvencije je promijenjen u skladu s Protokolom br. 3 (ETS No. 45 – stupio na snagu 21. septembra 1970). Protokol br. 5 (ETS No.55 – stupio na snagu 20. decembra 1971.) i Protokolom br.8 (EVS No 118 – stupio na snagu 1. januara 1990.). Tekst Konvencije takođe sadrži i tekst Protokola br.2 (ETS No. 44) koji je, na osnovu svog člana 5. st. 3, postao integralni dio Konvencije od momenta stupanja na snagu 21. septembra 1970. godine.

Član 4.

1. Niko se ne smije držati u ropstvu ili ropskom položaju.
2. Ni od koga se ne može zahtijevati da obavlja prinudni ili obavezni rad.
3. Za svrhe ovog člana izraz «prinudni ili obavezni rad» ne obuhvata:
 - a) rad uobičajen u sklopu lišenja slobode određenog lica u skladu sa odredbama člana 5. ove Konvencije ili tokom uslovnog otpusta;
 - b) službu vojne prirode ili, u zemljama u kojima se priznaje prigovor savjesti, službu koja se zahtijeva umjesto odsluženja vojne obaveze;
 - c) rad koji se iziskuje u slučaju kakve krize ili nesreće koja prijeti opstanku ili dobrobiti zajednice;
 - d) rad ili službu koji čine sastavni dio uobičajenih građanskih dužnosti.

Član 5.

1. Svako ima pravo na slobodu i bezbjednost ličnosti. Niko ne može biti lišen slobode osim u sljedećim slučajevima i u skladu sa zakonom propisanim postupkom:
 - a) u slučaju zakonitog lišenja slobode na osnovu presude nadležnog suda;
 - b) u slučaju zakonitog hapšenja ili lišenja slobode zbog neizvršenja zakonite sudske odluke ili radi obezbjeđenja ispunjenja neke obaveze propisane zakonom;
 - c) u slučaju zakonitog hapšenja ili lišenja slobode radi privođenja lica pred nadležnu sudsku vlast zbog opravdane sumnje da je izvršilo krivično djelo, ili kada se to opravdano smatra potrebnim kako bi se preduprijedilo izvršenje krivičnog djela ili bjekstvo po njegovom izvršenju.
 - d) u slučaju lišenja slobode maloljetnog lica na osnovu zakonite odluke u svrhu vaspitnog nadzora ili zakonitog lišenja slobode radi njegovog privođenja nadležnom organu.
 - e) u slučaju zakonitog lišenja slobode da bi se spriječilo širenje zaraznih bolesti, kao i zakonitog lišenja slobode duševno poremećenih lica, alkoholičara ili uživalaca droga ili skitnica.
 - f) u slučaju zakonitog hapšenja ili lišenja slobode lica da bi se spriječio njegov neovlašćeni ulazak u zemlju, ili lica protiv koga se preduzimaju mjere u cilju deportacije ili ekstradicije.
2. Svako ko je uhapšen biće odmah i na jeziku koji razumije obaviješten o razlozima za njegovo hapšenje i o svakoj optužbi protiv njega.
 - a) Svako ko je uhapšen ili lišen slobode shodno odredbama iz stava 1.c ovog člana biće bez odlaganja izveden pred sudiju ili drugo službeno lice zakonom određeno da obavlja funkcije i imaće pravo da mu se sudi u razumnom roku ili da bude pušten na slobodu do suđenja. Puštanje na slobodu može se usloviti jemstvima da će se lice pojaviti na suđenju.
4. Svako ko je lišen slobode ima pravo da pokrene postupak u kome će sud hitno ispitati zakonitost lišenja slobode i naložiti puštanje na slobodu ako je lišenje slobode nezakonito.
5. Svako ko je bio uhapšen ili lišen slobode u suprotnosti s odredbama ovog člana ima pravo na naknadu.

Član 6.

1. Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona. Presuda se izriče javno, ali se štampa i javnost mogu isključiti s cijelog ili s dijela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne bezbjednosti u demokratskom društvu, kada to zahtijevaju interesi maloljetnika ili zaštita privatnog života stranaka, ili u mjeri koja je, po mišljenju suda, nužno potrebna u posebnim okolnostima kada bi javnost mogla da naškodi interesima pravde.
2. Svako ko je optužen za krivično djelo smatraće se nevinim sve dok se ne dokaže njegova krivica na osnovu zakona.
3. Svako ko je optužen za krivično djelo ima sljedeća minimalna prava:

- a) da u najkraćem mogućem roku, posebno i na jeziku koji razumije, bude obaviješten o prirodi i razlozima za optužbu protiv njega;
- b) da ima dovoljno vremena i mogućnosti za pripremanje odbrane;
- c) da se brani lično ili putem branioca koga sam izabere ili, ako nema dovoljno sredstava da plati za pravnu pomoć, da ovu pomoć dobije besplatno kada interesi pravde to zahtijevaju;
- d) da ispituje svjedoke protiv sebe ili da postigne da se oni ispituju i da se obezbijedi prisustvo i saslušanje svjedoka u njegovu korist pod istim uslovima koji važe za one koji svjedoče protiv njega;
- e) da dobije besplatnu pomoć prevodioca ako ne razumije ili ne govori jezik koji se upotrebljava na sudu.

Član 7.

Niko se ne može smatrati krivim za krivično djelo izvršeno činjenjem ili nečinjenjem koje, u vrijeme kada je izvršeno, nije predstavljalo krivično djelo po unutrašnjem ili međunarodnom pravu. Isto tako, ne može se izreći strožija kazna od one koja je bila propisana u vrijeme kada je krivično djelo izvršeno.

2. Ovaj član ne utiče na suđenje i kažnjavanje nekog lica za činjenje ili nečinjenje koje se u vrijeme izvršenja smatralo krivičnim djelom prema opštim pravnim načelima koja priznaju civilizovani narodi.

Član 8.

1. Svako ima pravo na poštovanje svog privatnog i porodičnog života, doma i prepiske.

2. Javne vlasti neće se miješati u vršenje ovog prava sem ako to nije u skladu sa zakonom i neophodno u demokratskom društvu u interesu nacionalne bezbjednosti, javne bezbjednosti ili ekonomske dobrobiti zemlje, radi spriječavanja nereda ili kriminala, zaštite zdravlja ili morala, ili radi zaštite prava i sloboda drugih.

Član 9.

1. Svako ima pravo na slobodu misli, savjesti i vjeroispovijesti; ovo pravo uključuje slobodu promjene vjere ili uvjerenja i slobodu čovjeka da, bilo sam ili zajedno s drugima, javno ili privatno, ispoljava vjeru ili uvjerenje molitvom, propovijedi, običajima i obredom.

2. Sloboda ispovijedanja vjere ili ubijedenja može biti podvrgnuta samo onim ograničenjima koja su propisana zakonom i neophodna u demokratskom društvu u interesu javne bezbjednosti, radi zaštite javnog reda, zdravlja ili morala, ili radi zaštite prava i sloboda drugih.

Član 10.

1. Svako ima pravo na slobodu izražavanja. Ovo pravo uključuje slobodu posjedovanja sopstvenog mišljenja, primanja i saopštavanja informacija i ideja bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ovaj član ne spriječava države da zahtijevaju dozvole za rad televizijskih, radio i bioskopskih preduzeća.

2. Pošto korištenje ovih sloboda povlači za sobom dužnosti i odgovornosti, ono se može podvrgnuti formalnostima, uslovima, ograničenjima ili kaznama propisanim zakonom i neophodnim u demokratskom društvu u interesu nacionalne bezbjednosti, teritorijalnog integriteta ili javne bezbjednosti, radi spriječavanja nereda ili kriminala, zaštite zdravlja ili morala, zaštite ugleda ili prava drugih, spriječavanja otkrivanja obavještenja dobijenih u povjerenju, ili radi očuvanja autoriteta i nepristrasnosti sudstva.

Član 11.

1. Svako ima pravo na slobodu mirnog okupljanja i slobodu udruživanja s drugima, uključujući pravo da osniva sindikat i učlanjuje se u njega radi zaštite svojih interesa.

2. Za vršenje ovih prava neće se postavljati nikakva ograničenja, osim onih koja su propisana zakonom i neophodna u demokratskom društvu u interesu nacionalne bezbjednosti ili javne bezbjednosti, radi spriječavanja nereda ili kriminala, zaštite zdravlja ili morala, ili radi zaštite prava i sloboda drugih. Ovim se članom ne spriječava zakonito ograničavanje vršenja ovih prava pripadnicima oružanih snaga, policije ili državne uprave.

Član 12.

Muškarci i žene odgovarajućeg uzrasta imaju pravo da stupaju u brak i zasnivaju porodicu u skladu s unutrašnjim zakonima koji uređuju vršenje ovog prava.

Član 13.

Svako kome su povrijeđena prava i slobode predviđeni u ovoj Konvenciji ima pravo na djelotvoran pravni lijek pred nacionalnim vlastima, bez obzira jesu li povredu izvršila lica koja su postupala u službenom svojstvu.

Član 14.

Uživanje prava i sloboda predviđenih u ovoj Konvenciji obezbjeđuje se bez diskriminacije po bilo kom osnovu, kao što su pol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, veza s nekom nacionalnom manjinom, imovno stanje, rođenje ili drugi status.

Član 15.

1. U doba rata ili druge javne opasnosti koja prijete opstanku nacije, svaka Visoka strana ugovornica može da preduzme mjere koje odstupaju od njenih obaveza po ovoj Konvenciji, i to u najnužnijoj mjeri koju iziskuje hitnost situacije, s tim da takve mjere ne budu u neskladu s njenim drugim obavezama prema međunarodnom pravu.

2. Prethodna odredba ne dopušta odstupanja od člana 2. osim u pogledu smrti prouzrokovane zakonitim ratnim postupcima, ili člana 3. 4. (stav 1.) i 7.

3. Svaka Visoka strana ugovornica koja koristi svoje pravo da odstupa od odredbi Konvencije obavještava u potpunosti generalnog sekretara Vijeća Evrope o mjerama koje preduzima i razlozima za njih. Ona takođe obavještava generalnog sekretara Vijeća Evrope kada takve mjere prestanu da djeluju i kada odredbe Konvencije ponovo počnu da se primjenjuju u potpunosti.

Član 16.

Nijedna odredba članova 10. 11. i 14. neće se tumačiti tako da spriječava Visoke strane ugovornice da ograničavaju političku djelatnost stranaca.

Član 17.

Ništa u ovoj Konvenciji ne može se tumačiti tako da podrazumijeva pravo bilo koje države, grupe ili lica da se upuste u neku djelatnost ili izvrše neki čin koji je usmjeren na poništavanje bilo kog od navedenih prava i sloboda ili na njihovo ograničavanje u većoj mjeri od one koja je predviđena Konvencijom.

Član 18.

Ograničenja navedenih prava i sloboda, koja su dozvoljena ovom Konvencijom, neće se primjenjivati ni u koje druge svrhe sem onih zbog kojih su propisana.

Dio II

Član 19.

Da bi se obezbijedilo poštovanje obaveza iz ove Konvencije koje su prihvatile Visoke strane ugovornice obrazuju se:

- a) Evropska komisija za ljudska prava, u daljem tekstu "Komisija".
- b) Evropski sud za ljudska prava, u daljem tekstu "Sud".

Dio III

Član 20.²

1. Komisija se sastoji od onoliko članova koliko je Visokih strana ugovornica. Ista država ne može imati u Komisiji više od jednog svog državljanina.

2. Komisija zasjeda u opštoj sjednici. Međutim, Komisija može obrazovati vijeća, sastavljena od po najmanje sedam članova. Vijeća mogu da ispituju predstavke podnijete na osnovu člana 25. ove Konvencije ako se one mogu raspraviti na osnovu ustanovljene prakse ili ako ne pokreću neko ozbiljno pitanje od značaja za tumačenje ili primjenu Konvencije. U skladu s prethodnim ograničenjem i odredbama stava 5. ovog člana, vijeća imaju sva ovlaštenja koja pripadaju Komisiji na osnovu ove Konvencije.

Član Komisije, izabran s obzirom na Visoku stranu ugovornicu protiv koje je predstavka podnijeta, ima pravo da bude član vijeća kome je predstavka upućena.

3. Komisija može obrazovati odbore, sastavljene od po najmanje tri člana, s ovlaštenjem da jednoglasnom odlukom proglase neprihvatljivom, ili skinu sa liste svojih predmeta, predstavku podnijetu na osnovu člana 25. kada se takva odluka može donijeti bez daljeg ispitivanja.

4. Vijeće ili odbor mogu u svako doba da ustupe nadležnost opštoj sjednici Komisije, koja takođe može naložiti da joj se prepusti bilo koja predstavka upućena vijeću ili odboru.

5. Jedino opšta sjednica Komisije ima sljedeća ovlaštenja: a) da ispituje predstavke podnijete na osnovu člana 24. b) da podnosi predmete Sudu u skladu s članom 48.a; c) da utvrđuje Poslovnik u skladu s članom 36.

Član 21.³

1. Članove Komisije bira Komitet ministara apsolutnom većinom glasova, s liste imena koju utvrđuje Biro Savjetodavne skupštine; svaka grupa predstavnika Visokih strana

² Tekst promijenjen Protokolom br. 8 (ETS No. 118), koji je stupio na snagu 1. januara 1990.

³ Tekst promijenjen Protokolom br.8 (ETS No. 118), koji je stupio na snagu 1. januara 1990.

ugovornica u Savjetodavnoj skupštini ističe tri kandidata od kojih su bar dvojica njeni državljani.

2. U mjeri u kojoj je to primjenjivo, isti postupak se primjenjuje i za popunjavanje Komisije u slučaju da druge države kasnije postanu strane ugovornice ove Konvencije, kao i prilikom popunjavanja upražnjenih mjesta.

3. Kandidati moraju imati visoki moralni ugled i moraju posjedovati ili kvalifikacije potrebne za obavljanje visokih sudskih funkcija ili biti osobe priznate stručnosti u oblasti unutrašnjeg ili međunarodnog prava.

Član 22.⁴

1. Članovi komisije se biraju na šest godina. Oni se mogu ponovo birati. Međutim, od članova izabranih na prvim izborima, mandati sedmorice članova ističu poslije tri godine.

2. Članove čiji mandat ističe na kraju početnog trogodišnjeg perioda žrijebom određuje generalni sekretar Vijeća Evrope neposredno pošto su obavljani prvi izbori.

3. Da bi se obezbijedilo da se, koliko je to moguće, jedna polovina članova Komisije obnavlja svake tri godine, Komitet ministara može prije svakih slijedećih izbora odlučiti da mandat ili mandati jednog ili više članova koji budu izabrani traju duže ili kraće od šest godina, ali ne duže od devet i ne kraće od tri godine.

4. Kada je riječ o više mandata, a Komitet ministara primjenjuje prethodni stav, generalni sekretar žrijebom raspoređuje mandate neposredno poslije izbora.

5. Član Komisije izabran na mjesto člana čiji mandat nije istekao obavlja dužnost svog prethodnika do okončanja njegovog mandata.

6. Članovi Komisije ostaju na dužnosti dok ne budu zamijenjeni. Po zamijeni, oni nastavljaju da rade na predmetima koje su već uzeli u razmatranje.

Član 23.⁵

Članovi Komisije služe u ličnom svojstvu. Tokom svog mandata oni ne mogu zauzimati položaje koji su nespojivi s njihovom nezavisnošću i nepristrasnošću kao članova Komisije ili s prirodom ove službe.

Član 24.

Svaka Visoka strana ugovornica može preko generalnog sekretara Vijeća Evrope ukazati Komisiji na svaku povredu odredbi Konvencije za koju smatra da se može pripisati nekoj drugoj Visokoj strani ugovornici.

Član 25.

1. Komisija može da prima predstavke upućene generalnom sekretaru Vijeća Evrope od svake osobe, nevladine organizacije ili grupe lica koji tvrde da su žrtve povrede prava ustanovljenih ovom Konvencijom od strane jedne od Visokih strana ugovornica, pod uslovom da je Visoka strana ugovornica protiv koje je predstavka podnijeta izjavila da priznaje nadležnost Komisije da prima takve predstavke. One Visoke strane ugovornice koje su dale takvu izjavu obavezuju se da ni na koji način ne ometaju stvarno vršenje ovog prava.

2. Ove izjave mogu se dati za određeni period.

3. Izjave se predaju generalnom sekretaru Vijeća Evrope koji njihove prepise uručuje Visokim stranama ugovornicama i objavljuje ih.

⁴ Tekst promijenjen Protokolom br. 5 (ETS No. 55), koji je stupio na snagu 20. decembra 1971.

⁵ Tekst promijenjen Protokolom br. 8 (ETS No. 118), koji je stupio na snagu 1. januara 1990.

4. Komisija vrši funkcije predviđene ovim članom samo kada se bar šest Visokih strana ugovornica obavezalo izjavama datim u saglasnosti s prethodnim stavovima.

Član 26.

Komisija može uzeti predmet u razmatranje tek kada se iscrpe svi unutrašnji pravni lijekovi, u skladu sa opštepriznatim načelima međunarodnog prava, i u roku od šest mjeseci od dana kada je povodom njega donijeta pravosnažna odluka.

Član 27.

1. Komisija ne postupa po predstavci podnijetoj na osnovu člana 25. koja je:

a) anonimna, ili

b) u suštini istovijetna s predstavkom koju je Komisija već razmatrala, ili koja je već podnijeta nekoj drugoj međunarodnoj instanci radi ispitivanja, odnosno rješavanja a ne sadrži nove relevantne činjenice.

2. Komisija proglašava neprihvatljivom svaku predstavku podnijetu na osnovu člana 25. za koju smatra da je nespojiva s odredbama ove Konvencije, očigledno neosnovana, ili predstavlja zloupotrebu prava na predstavku.

1. Komisija odbacuje svaku predstavku koju smatra neprihvatljivom u smislu člana 26.

Član 28.⁶

1. U slučaju da Komisija prihvati podnijetu predstavku:

a) ona će, radi utvrđivanja činjenica, zajedno sa predstavnicima stranaka pristupiti ispitivanju predstavke i, ako je to potrebno, istraži, za čije će efikasno sprovođenje države u pitanju pružiti sve potrebne olakšice, poslije razmjene mišljenja sa Komisijom;

b) ona se, istovremeno, stavlja na raspolaganje stranama u sporu kako bi se postiglo prijateljsko poravnanje zasnovano na poštovanju ljudskih prava ustanovljenih ovom Konvencijom.

1. Ako Komisija uspije da postigne prijateljsko poravnanje, sastaviće izveštaj koji se dostavlja dotičnim državama, Komitetu ministara i generalnom sekretaru Vijeća Evrope radi objavljivanja. Ovaj izvještaj sadrži kratak opis činjenica i postignutog rješenja.

Član 29⁷

Pošto je prihvatila predstavku podnijetu shodno članu 25. Komisija ipak može da odluči dvotrećinskom većinom svojih članova da je odbaci ako, tokom njenog razmatranja, ustanovi da postoji neki od razloga za neprihvatanje koji su predviđeni članom 27.

U tom slučaju, odluka se dostavlja strankama.

Član 30.⁸

1. Komisija u svakoj fazi postupka može odlučiti da izbriše predstavku s liste predmeta ako se na osnovu okolnosti može zaključiti:

a) da podnosilac predstavke ne namjerava da dalje učestvuje u postupku; ili

⁶ Tekst promijenjen Protokolom br. 8 (ETS No. 118), koji je stupio na snagu 1. januara 1990.

⁷ Tekst promijenjen Protokolom br. 3 (ETS No. 45), koji je stupio na snagu 21. septembra 1970, i Protokolom br. 8 (ETS No. 118), koji je stupio na snagu 1. januara 1990.

⁸ Tekst promijenjen Protokolom br. 8 (ETS No. 118), koji je stupio na snagu 1. januara 1990.

b) da je stvar razriješana, ili
c) da iz svakog drugog razloga koji Komisija utvrdi nije više opravdano nastaviti sa ispitivanjem predstavke.

Međutim, Komisija nastavlja s ispitivanjem predstavke ako je to potrebno radi poštovanja ljudskih prava ustanovljenih Konvencijom.

2. Ako odluči da izbriše predstavku s liste predmeta pošto je predstavku prihvatila, Komisija sastavlja izvještaj koji sadrži opis činjenica i obrazloženu odluku o brisanju predstavke sa liste. Izvještaj se dostavlja strankama, kao i Komitetu ministara radi obavještenja. Komisija može da objavi izvještaj.

3. Komisija može odlučiti da predstavku vrati na svoju listu predmeta ako smatra da okolnosti to nalažu.

Član 31.⁹

1. Ako razmatranje predstavke nije završeno u skladu s članom 28. (stav 2.) 29. ili 30. Komisija sastavlja izvještaj o činjenicama i daje svoje mišljenje o tome da li utvrđene činjenice ukazuju da je država u pitanju prekršila svoje obaveze prema ovoj Konvenciji. U izvještaju se mogu izložiti pojedinačna mišljenja članova Komisije o ovom pitanju.

2. Izvještaj se dostavlja Komitetu ministara. Takođe, izvještaj se dostavlja i državama u pitanju, koje ga ne smiju objaviti.

3. Dostavljajući ovaj izvještaj Komitetu ministara, Komisija može dati prijedloge koje smatra podesnim.

Član 32.

1. Ako odnosno pitanje nije podnijeto Sudu u skladu sa članom 48. ove Konvencije u roku od tri mjeseca od dana kada je izvještaj dostavljen Komitetu ministara, Komitet ministara odlučuje, dvotrećinskom većinom članova koji imaju pravo da u njemu zasjedaju, da li je Konvencija prekršena.

2. U potvrdnom slučaju Komitet ministara određuje rok u kom dotična Visoka strana ugovornica mora da preduzme mjere naložene odlukom Komiteta ministara.

3. Ako dotična Visoka strana ugovornica nije preduzela zadovoljavajuće mjere u ostavljenom roku, Komitet ministara odlučuje većinom predviđenom u stavu 1. na koji će se način njegova prvobitna odluka izvršiti i objavljuje izvještaj.

4. Visoke strane ugovornice jamče da će smatrati obavezujućom svaku odluku koju Komitet ministara bude donio u vezi s primjenom prethodnih stavova.

Član 33.

Sjednice Komisije su zatvorene za javnost.

Član 34.¹⁰

Uz rezervu odredaba članova 20. (stav 3.) i 29. Komisija donosi svoje odluke većinom prisutnih članova koji su glasali.

⁹ Tekst promijenjen Protokolom br. 8 (ETS No. 118), koji je stupio na snagu 1. januara 1990.

¹⁰ Tekst promijenjen Protokolom br. 3 (ETS No. 45), koji je stupio na snagu 21. septembra 1970, i Protokolom br. 8 (ETS No. 118), koji je stupio na snagu 1. januara 1990.

Član 35.

Komisija se sastaje kada to prilike zahtijevaju. Sjednice saziva generalni sekretar Vijeća Evrope.

Član 36.

Komisija sačinjava svoj poslovnik.

Član 37.

Generalni sekretar Vijeća Evrope obezbjeđuje osoblje Sekretarijata Komisije.

Dio IV

Član 38.

Evropski sud za ljudska prava sastoji se od onolikog broja sudija koliko je članica Vijeća Evrope. Ista država ne može imati u Sudu više od jednog svog državljanina.

1. Članove Suda bira Savjetodavna skupština većinom glasova sa liste lica koju predlože članice Vijeća Evrope; svaka članica predlaže tri kandidata, od kojih su bar dva njeni državljani.

2. U mjeri u kojoj je to primjenljivo, isti postupak se primjenjuje prilikom prijema novih članica Vijeća Evrope, kao i prilikom popunjavanja upražnjenih mjesta.

3. Kandidati moraju imati visoki moralni ugled i posjedovati kvalifikacije potrebne za obavljanje visokih sudskih funkcija, odnosno biti priznati pravni stručnjaci.

Član 39.

1. Članove Suda bira Savjetodavna skupština većinom glasova sa liste lica koju predlože članice Vijeća Evrope; svaka članica predlaže tri kandidata, od kojih su bar dva njeni državljani.

2. U mjeri u kojoj je to primjenljivo, isti postupak se primjenjuje prilikom prijema novih članova Vijeća Evrope, kao i prilikom popunjavanja upražnjenih mjesta.

3. Kandidati moraju imati visok moralni ugled i posjedovati kvalifikacije potrebne za obavljanje visokih sudskih funkcija, odnosno biti priznati pravni stručnjaci.

Član 40.¹¹

1. Članovi Suda biraju se na period od devet godina. Oni se mogu ponovo birati. Međutim, mandati četiri člana izabrana na prvim izborima ističu poslije tri godine, a mandati još četiri člana ističu poslije šest godina.

2. Članove čiji mandat ističe na kraju početnog trogodišnjeg odnosno šestogodišnjeg perioda žrijebom određuje generalni sekretar neposredno poslije prvih izbora.

3. Da bi se obezbijedilo da se, koliko je to moguće, jedna trećina članstva Suda obnavlja svake treće godine, Savjetodavna skupština može prije svakih sljedećih izbora odlučiti da mandat ili mandati jednog ili više članova koji budu izabrani traju duže ili kraće od devet godina, ali ne duže od dvanaest i ne kraće od šest godina.

¹¹ Tekst promjenjen Protokolom br. 5 (ETS No. 55), koji je stupio na snagu 20. decembra 1971. i Protokolom br. 8 (ETS No. 118), koji je stupio na snagu 1. januara 1990.

4. Kada je riječ o više mandata, Savjetodavna skupština primjenjuje prethodni stav, generalni sekretar žrijebom raspoređuje mandate neposredno poslije izbora.

5. Član Suda izabran na mjesto člana čiji mandat nije istekao obavlja dužnost svog prethodnika do okončanja njegovog mandata.

6. Članovi Suda ostaju na dužnosti dok ne budu zamijenjeni. Po zamjeni, oni nastavljaju da rade na predmetima koje su već uzeli u razmatranje.

7. Članovi Suda služe u ličnom svojstvu. Tokom svog mandata oni ne mogu zauzimati položaje koji su nespojivi s njihovom nezavisnošću i nepristrasnošću kao članova Suda ili s prirodom ove službe.

Član 41.¹²

Sud bira svog predsjednika i jednog ili dva potpredsjednika na period od tri godine. Oni se mogu ponovo birati.

Član 42.

Za svaki dan proveden na dužnosti članovi Suda primaju naknadu čiju visinu određuje Komitet ministara.

Član 43.

Sud razmatra svaki iznijeti slučaj u vijeću koje se sastoji od devet sudija. Po službenoj dužnosti u sastav vijeća ulazi sudija koji je državljanin zainteresovane države ili, ako takvog nema, drugo lice po njenom izboru koje će obavljati sudsku funkciju; imena ostalih sudija žrijebom određuje predsjednik prije početka rasprave.

Član 44.

Samo Visoke strane ugovornice i Komisija imaju pravo da iznesu slučaj pred Sud.

Član 45.

Nadležnost Suda se proteže na sve predmete koji se tiču tumačenja i primjene ove Konvencije, a koje mu Visoke strane ugovornice ili Komisija podnesu u skladu s članom 48.

Član 46.

1. Svaka Visoka strana ugovornica može u svako doba izjaviti da priznaje kao obaveznu ipso facto i bez posebnog sporazuma nadležnost Suda u svim predmetima koji se tiču tumačenja i primjene ove Konvencije.

2. Pomenute izjave mogu se dati bezuslovno ili pod uslovom reciprociteta u odnosu na više ili na neku određenu Visoku stranu ugovornicu, odnosno za jedan određeni period.

3. Ove izjave se predaju generalnom sekretaru Vijeća Evrope koji njihove prepise dostavlja Visokim stranama ugovornicama.

Član 47.

Sud može da uzme u razmatranje neki predmet tek pošto Komisija potvrdi da naponi za prijateljsko poravnanje nisu uspjeli i u tromjesečnom roku koji je predviđen članom 32.

¹² Tekst promjenjen Protokolom br. 8 (ETS No. 118), koji je stupio na snagu 1. januara 1990.

Član 48.

Pod uslovom da je dotična Visoka strana ugovornica, ako je riječ samo o jednoj, odnosno pod uslovom da su dotične Visoke strane ugovornice, ako je riječ o više njih, prihvatile obavezu nadležnost Suda, ili ako to nije slučaj, onda uz pristanak dotične Visoke strane ugovornice, ako je riječ samo o jednoj ili dotičnih Visokih strana ugovornica, ako je riječ o više njih, slučaj pred Sud mogu iznijeti:

- a) Komisija;
- b) Visoka strana ugovornica čiji je državljanin navodno žrtva;
- c) Visoka strana ugovornica koja je iznijela slučaj pred Komisiju;
- d) Visoka strana ugovornica protiv koje je podnijeta žalba;

Član 49.

Spor oko toga da li je Sud nadležan rješava se odlukom Suda.

Član 50.

Ako Sud nađe da je odluka ili mjera koju je donijela ili preduzela sudska ili bilo koja druga vlast neke Visoke strane ugovornice u cjelini ili djelimično protivna obavezama koje proističu iz ove Konvencije i ako unutrašnje pravo te strane ugovornice omogućava samo djelimičnu odštetu za posljedice ove odluke ili mjere, odlukom Suda, ako je to potrebno, daće se pravično zadovoljenje oštećenoj stranci.

Član 51.

1. Presuda Suda se obrazlaže.
2. Ako presuda u cijelosti ili jednom svom dijelu ne predstavlja jednoglasno mišljenje sudija, svaki sudija ima pravo da iznese izdvojeno mišljenje.

Član 52.

Presuda Suda je pravosnažna.

Član 53.

Visoke strane ugovornice preuzimaju obavezu da se povinuju odlukama Suda u svakom predmetu u kome su stranke.

Član 54.

Presuda Suda se dostavlja Komitetu ministara koji nadgleda njeno izvršenje.

Član 55.

Sud sačinjava svoj poslovnik i propisuje svoja pravila postupka.

Član 56.

1. Prvi izbor članova Suda obavlja se pošto ukupan broj izjava Visokih strana ugovornica, pomenutih u članu 46. dostigne osam.
2. Nijedan slučaj se ne može iznijeti pred Sud prije ovog izbora.

Dio V

Član 57.

Po prijemu zahtjeva od generalnog sekretara Vijeća Evrope, svaka Visoka strana ugovornica pružiće objašnjenje o načinu na koji njeno unutrašnje pravo obezbjeđuje stvarnu primjenu svih odredaba ove Konvencije.

Član 58.

Troškove Komisije i Suda snosi Vijeće Evrope.

Član 59.

Članovi Komisije i Suda tokom vršenja svojih funkcija uživaju privilegije i imunitete predviđene članom 40. Statuta Vijeća Evrope i sporazumima donijetim na osnovu njega.

Član 60.

Nijedna odredba ove Konvencije neće se tumačiti tako da ograničava odnosno ugrožava ljudska prava i osnovne slobode koji bi bili priznati po zakonima svake Visoke strane ugovornice ili po svakom drugom sporazumu čija je ona strana ugovornica.

Član 61.

Ništa u ovoj Konvenciji ne dira u ovlašćenja koja su data Komitetu ministara Statutom Vijeća Evrope.

Član 62.

Visoke strane ugovornice saglasile su se da se neće koristiti, izuzev ako postoji poseban sporazum, postojećim međusobnim ugovorima, konvencijama ili deklaracijama kako bi neki spor koji proizilazi iz tumačenja ili primjene ove Konvencije putem predstavke podnijele da se rješava nekim drugim načinom, a ne onima koji su predviđeni ovom Konvencijom.

Član 63.

1. Prilikom ratifikacije, ili u svako doba poslije toga, svaka država može izjaviti, putem notifikacije upućene generalnom sekretaru Vijeća Evrope, da će se ova Konvencija primjenjivati na sve ili na neku od teritorija za čije je međunarodne odnose odgovorna.

2. Konvencija će se primjenjivati na teritoriju ili teritorije označene u notifikaciji počev od tridesetog dana po prijemu ove notifikacije od strane generalnog sekretara Vijeća Evrope.

3. Pri primjeni odredaba ove Konvencije na takvim teritorijama vodiće se računa o lokalnim potrebama

4. Svaka država koja je dala izjavu u saglasnosti sa stavom 1. ovog člana može u svako doba poslije toga izjaviti da prihvata nadležnost Komisije u pogledu primanja predstavki od pojedinaca, nevladinih organizacija ili grupa lica u skladu sa članom 25. ove Konvencije, a u odnosu na neku ili više teritorija na koje se izjava odnosi.

Član 64.

1. Prilikom potpisivanja ove Konvencije, ili prilikom deponovanja instrumenta ratifikacije, svaka država može staviti rezervu na svaku pojedinu odredbu Konvencije u obimu u kome neki zakon koji je tada na snazi na njenoj teritorij i nije saglasan sa tom odredbom. Rezerve opšteg karaktera nisu dozvoljene na osnovu ovog člana.

2. Svaka rezerva stavljena na osnovu ovog člana sadrži kratku izjavu o zakonu u pitanju.

Član 65.

1. Visoka strana ugovornica može otkazati ovu Konvenciju tek po isteku pet godina od dana kada je postala strana ugovornica i to putem otkaza sa šestomjesečnim otkaznim rokom, koji se dostavlja generalnom sekretaru Vijeća Evrope, a koji o tome obavještava druge Visoke strane ugovornice.

2. Otkaz ne može imati za posljedicu da se Visoka strana ugovornica po pitanju oslobodi svojih obaveza prema ovoj Konvenciji u pogledu svake radnje učinjene do dana kada je otkaz počeo da djeluje, a koja bi mogla da predstavlja kršenje tih obaveza.

3. Pod ovim istim uslovima, svaka Visoka strana ugovornica koja prestane da bude članica Vijeća Evrope prestaje da bude i ugovornica ove Konvencije.

4. Saglasno odredbama prethodnih stavova, Konvencija se može otkazati u odnosu na svaku teritoriju za koju je saglasno odredbama člana 63. izjavljeno da se primjenjuje.

Član 66.

1. Ova Konvencija je otvorena za potpis članicama Vijeća Evrope. Ona se ratifikuje. Ratifikacije se deponuju kod generalnog sekretara Vijeća Evrope.

2. Ova Konvencija stupa na snagu poslije deponovanja deset instrumenata ratifikacije.

3. U pogledu svakog potpisnika koji je bude ratifikovao poslije toga, Konvencija stupa na snagu na dan kada ovaj deponuje svoj instrument ratifikacije.

4. Generalni sekretar Vijeća Evrope obavještava sve članice Vijeća Evrope o stupanju na snagu ove Konvencije, o imenima Visokih strana ugovornica koje su je ratifikovale i o svim instrumentima ratifikacije naknadno deponovanim.

Sačinjeno u Rimu, dana 4. novembra 1950, na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se pohranjuje u arhivi Vijeća Evrope. Generalni sekretar će dostaviti ovjerene prepise svakoj potpisnici.

PROTOKOL BROJ 2

kojim se Evropskom sudu za ljudska prava daje nadležnost da daje savjetodavna mišljenja (Strazbur, 6. maja 1963.)¹³

Države potpisnice, članice Vijeća Evrope,

Imajući u vidu odredbe Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, potpisane u Rimu 4. novembra 1950. (u daljem tekstu "Konvencija"), a naročito član 19. kojim se, pored drugih organa, ustanovljava Evropski sud za ljudska prava (u daljem tekstu "Sud");

Smatrajući da bi bilo korisno da Sud dobije nadležnost da pod određenim uslovima daje savjetodavna mišljenja, sporazumjele su se o sljedećem:

¹³ European Treaty Series, No. 44.

Član 1.

1. Na zahtjev Komiteta ministara Sud može da daje savjetodavna mišljenja o pravnim pitanjima koja se tiču tumačenja Konvencije i protokola uz nju.

2. Takva mišljenja se ne mogu baviti pitanjima koja se odnose na sadržaj ili obuhvat prava i sloboda ustanovljenih Dijelom I Konvencije i protokolima uz nju, kao ni bilo kojim drugim pitanjem koje bi Komisija, Sud ili Komitet ministara mogli da razmatraju u vezi s postupcima koji se mogu pokrenuti u skladu sa Konvencijom.

3. Za odluke Komiteta ministara da zahtijeva savjetodavno mišljenje Suda potrebna je dvotrećinska većina glasova predstavnika koji imaju pravo da u Komitetu zasjedaju.

Član 2.

Sud odlučuje da li zahtjev za davanje savjetodavnog mišljenja koji podnese Komitet ministara spada u njegovu savjetodavnu nadležnost određenu članom 1. ovog Protokola.

Član 3.

1. Kada odlučuje o zahtjevima za davanje savjetodavnog mišljenja, Sud zasjeda u opštoj sjednici.

2. Savjetodavna mišljenja Suda se obrazlažu.

3. Ako savjetodavno mišljenje u cjelosti ili jednom svom dijelu ne predstavlja jednoglasno mišljenje sudija, svaki sudija ima pravo da iznese izdvojeno mišljenje.

4. Savjetodavna mišljenja Suda dostavljaju se Komitetu ministara.

Član 4.

Ovlaštenja Suda na osnovu člana 55. Konvencije proširuju se i na sačinjavanje Poslovnika i utvrđivanje postupka za koje Sud nađe da su potrebni za ostvarenje svrhe ovog Protokola.

Član 5.

1. Ovaj Protokol je otvoren za potpisivanje državama članicama Vijeća Evrope potpisnicama Konvencije, koje mogu postati njegove Strane ugovornice:

a) potpisom bez rezerve u pogledu ratifikacije ili prihvatanja;

b) potpisom sa rezervom u pogledu ratifikacije ili prihvatanja, poslije koga slijedi ratifikacija ili prihvatanje.

Instrumenti ratifikacije ili prihvatanja deponuju se kod generalnog sekretara Vijeća Evrope.

2. Ovaj Protokol stupa na snagu čim sve države ugovornice Konvencije postanu ugovornice ovog Protokola u skladu sa odredbama stava 1. ovog člana.

3. Od trenutka kada ovaj Protokol stupi na snagu, njegovi članovi 1. do 4. smatraju se sastavnim dijelom Konvencije.

4. Generalni sekretar Vijeća Evrope obavještava države članice Vijeća Evrope o:

a) svakom potpisu bez rezerve u pogledu ratifikacije ili prihvatanja;

b) svakom potpisu sa rezervom u pogledu ratifikacije ili prihvatanja;

c) deponovanju nekog instrumenta ratifikacije ili prihvatanja;

d) danu stupanja na snagu ovog Protokola u skladu sa stavom 2. ovog člana.

U potvrdu čega su dole potpisani, propisno ovlašteni u tom cilju, potpisali ovaj Protokol.

Sačinjeno u Strazburu, dana 6. maja 1963. na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako mjerodavna, u jednom primjerku koji se pohranjuje u arhivi

Vijeća Evrope. Generalni sekretar Vijeća Evrope će dostaviti ovjerene prepise svakoj državi potpisnici.

PRVI PROTOKOL

(Pariz, 20. Marta 1952.)¹⁴

Vlade potpisnice, kao članice Vijeća Evrope, riješene da preduzmu korake da bi osigurale skupno sprovođenje izvjesnih prava i sloboda koji nisu uključeni u Dio I Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, potpisane u Rimu 4. novembra 1950. (u daljem tekstu "Konvencija"), sporazumjele su se o sljedećem:

Član 1.

Svako fizičko i pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uslovima predviđenim zakonom i opštim načelima međunarodnog prava.

Predhodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utiču na pravo države da primjenjuje zakone koje smatra potrebnim da bi regulisala korištenje imovine u skladu s opštim interesima ili da bi obezbijedila naplatu poreza ili drugih dadžbina ili kazni.

Član 2.

Niko ne može biti lišen prava na obrazovanje. U vršenju svih svojih funkcija u oblasti obrazovanja i nastave država poštuje pravo roditelja da obezbijede obrazovanje i nastavu koje su u skladu s njihovim vjerskim i filozofskim uvjerenjima.

Član 3.

Visoke strane ugovornice se obavezuju da u primjerenim vremenskim razmacima održavaju slobodne izbore s tajnim glasanjem, pod uslovom koji obezbjeđuje slobodno izražavanje mišljenja naroda pri izboru zakonodavnih tijela.

Član 4.

Svaka Visoka strana ugovornica može prilikom potpisivanja ili ratifikacije, ili u svako doba poslije toga, dostaviti generalnom sekretaru Vijeća Evrope izjavu o tome u kom obimu prihvata da se odredbe ovog Protokola primjenjuju na teritorijama za čije je međunarodne odnose odgovorna, a koje je označila u izjavi.

Svaka Visoka strana ugovornica koja je dostavila izjavu u smislu prethodnog stava, može naknadno da dostavi novu izjavu kojom mijenja uslove sadržane u ranijoj izjavi ili ukida primjenu odredbi ovog Protokola u odnosu na bilo koju teritoriju.

Izjava data u skladu sa ovim članom smatraće se kao da je data u skladu sa stavom I, člana 63. Konvencije.

¹⁴ European Treaty Series, No. 9.

Član 5.

U pogledu Visokih strana ugovornica odredbe člana 1. 2. 3. i 4. ovog Protokola smatraju se dodatnim članovima Konvencije i sve odredbe Konvencije primjenjuju se u skladu s tim.

Član 6.

Ovaj Protokol je otvoren za potpis članicama Vijeća Evrope koje su potpisnice Konvencije; on se ratifikuje istovremeno ili posle ratifikacije Konvencije. On stupa na snagu poslije deponovanja deset instrumenata ratifikacije. U pogledu svake potpisnice, koja ga bude ratifikovala poslije toga, Protokol stupa na snagu na dan kada ona deponuje svoj instrument ratifikacije.

Instrumenti ratifikacije deponuju se kod generalnog sekretara Vijeća Evrope, koji će sve članice obavijestiti o imenima onih članica koje su izvršili ratifikaciju.

Sačinjeno u Parizu, dana 20. marta 1952. na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se pohranjuje u arhivi Vijeća Evrope. Generalni sekretar će dostaviti ovjerene prepise vladi svake države potpisnice.

PROTOKOL BROJ 4

*kojim se obezbjeđuju izvjesna prava i slobode koja nisu
uključena u Konvenciju i Prvi protokol uz nju
(Strazbur, 16. septembra 1963.)¹⁵*

Vlade potpisnice, kao članice Vijeća Evrope,
riješene da preduzmu korake da bi osigurale skupno sprovođenje izvjesnih prava i sloboda koji nisu uključeni u Dio I Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, potpisane u Rimu 4. novembra 1950. (u daljem tekstu "Konvencija"), i članove 1. do 3. prvog Protokola uz Konvenciju, potpisanog u Parizu 20. marta 1952.

Sporazumjele su se o sljedećem:

Član 1.

Niko se ne može lišiti slobode samo zato što nije u stanju da ispuni ugovornu obavezu.

Član 2.

1. Svako ko se zakonito nalazi na teritoriji jedne države ima, na toj teritoriji, pravo na slobodu kretanja i slobodu izbora boravišta.

2. Svako je slobodan da napusti bilo koju zemlju, uključujući i sopstvenu.

3. Nikakva ograničenja ne mogu se postaviti u odnosu na vršenje ovih prava sem onih koja su u skladu sa zakonom i koja su neophodna u demokratskom društvu u interesu nacionalne bezbjednosti ili javne sigurnosti, radi očuvanja javnog poretka, za sprječavanje kriminala, za zaštitu zdravlja ili morala ili radi zaštite prava i sloboda drugih.

4. Prava iz stava 1. mogu se, takođe, u izvjesnim oblastima podvrgnuti ograničenjima koja su uvedena u skladu sa zakonom i opravdana javnim interesom u demokratskom društvu.

¹⁵ European Treaty Series, No. 46.

Član 3.

1. Niko ne može biti protjeran, bilo pojedinačnom bilo kolektivnom mjerom, s teritorije države čiji je državljanin.
2. Niko ne može biti lišen prava da uđe na teritoriju države čiji je državljanin.

Član 4.

Zabranjeno je kolektivno protjerivanje stranaca.

Član 5.

1. Svaka Visoka strana ugovornica može prilikom potpisivanja ili ratifikacije, ili u svako doba poslije toga, dostaviti generalnom sekretaru Vijeća Evrope izjavu o tome u kom obimu prihvata da se odredbe ovog Protokola primjenjuju na teritorijama za čije je međunarodne odnose odgovorna, a koje je označila u izjavi.
2. Svaka Visoka strana ugovornica koja je dostavila izjavu u smislu prethodnog stava može naknadno da dostavi novu izjavu kojom mijenja uslove sadržane u ranijoj izjavi ili ukida primjenu odredbi ovog Protokola u odnosu na bilo koju teritoriju.
3. Izjava data u skladu s ovim članom smatraće se kao da je data u skladu sa stavom 1. člana 63. Konvencije.
4. Teritorija svake države na koju se primjenjuje ovaj Protokol na osnovu ratifikacije ili prihvatanja, i svaka teritorija na koju se ovaj Protokol primenjuje na osnovu izjave te države date na osnovu ovog člana, smatraju se odvojenim teritorijama u smislu člana 2. i 3.

Član 6.

1. U pogledu Visokih strana ugovornica odredbe člana 1. do 5. ovog Protokola smatraju se dodatnim članovima Konvencije i sve odredbe Konvencije primjenjuju se u skladu s tim.
2. Ipak, pravo na pojedinačno obraćanje priznato izjavom datom u skladu s članom 25. Konvencije, kao i prihvatanje obavezne nadležnosti Suda na osnovu izjave date u skladu s članom 46. Konvencije, ne mogu se primjeniti u odnosu na ovaj Protokol, izuzev ako Visoka strana ugovornica u pitanju nije dala izjavu da priznaje takvo pravo, ili prihvata takvu nadležnost, u pogledu svih ili nekog od članova 1. do 4. ovog Protokola.

Član 7.

1. Ovaj Protokol je otvoren za potpis članicama Vijeća Evrope koje su potpisnice Konvencije; on se ratifikuje istovremeno ili poslije ratifikacije Konvencije. On stupa na snagu poslije deponovanja pet instrumenata ratifikacije. U pogledu svake potpisnice koja ga bude ratifikovala nakon toga, Protokol stupa na snagu na dan kada ona deponuje instrument ratifikacije.
2. Instrumenti ratifikacije deponuju se kod generalnog sekretara Vijeća Evrope, koji će sve članice obavijestiti o tome koje su članice izvršile ratifikaciju. U potvrdu čega su dole potpisani, propisno ovlašćeni u tom cilju, potpisali ovaj Protokol.
Sačinjeno u Strazburu, dana 16. marta 1963. na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako mjerodavna, u jednom primjerku koji se pohranjuje u arhivi Vijeća Evrope. Generalni sekretar će dostaviti ovjerene prepise svakoj državi potpisnici.

PROTOKOL BROJ 6

*o ukidanju smrtne kazne¹⁶
(Strazbur. 28. aprila 1983.)*

Države članice Vijeća Evrope, potpisnice ovog Protokola uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, potpisanu u Rimu 4. novembra 1950. (u daljem tekstu "Konvencija"), smatrajući da promjene do kojih je došlo u nekoliko država članica Vijeća Evrope izražavaju opštu težnju ka ukidanju smrtne kazne, sporazumjele su se o sljedećem:

Član 1.

Smrtna kazna se ukida. Niko se ne može osuditi na smrtnu kaznu ili pogubiti.

Član 2.

Država može u svom zakonodavstvu da predvidi smrtnu kaznu za djela izvršena u doba rata ili neposredne ratne opasnosti; takva kazna primjenjuje se samo u slučajevima predviđenim zakonom i u skladu s njegovim odredbama. Država obavještava generalnog sekretara Vijeća Evrope o odgovarajućim odredbama tog zakona.

Član 3.

Nijedna odredba ovog Protokola ne može se ukinuti na osnovu člana 15. Konvencije.

Član 4.

Na odredbe ovog Protokola ne mogu se stavljati rezerve na osnovu člana 64. Konvencije.

Član 5.

1. Svaka država može, prilikom potpisivanja ili kada deponuje instrument ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja, da odredi teritoriju ili teritorije na koje se ovaj Protokol primjenjuje.

2. Svaka država može, u svako doba poslije toga, putem izjave upućene generalnom sekretaru Vijeća Evrope, da proširi primjenu ovog Protokola na bilo koju drugu teritoriju označenu u izjavi. U pogledu takve teritorije Protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca koji nastupa poslije dana kada generalni sekretar primi takvu izjavu.

3. Svaka izjava učinjena na osnovu prethodna dva stava može, u pogledu teritorije označene u njoj, da se povuče putem izjave upućene generalnom sekretaru. Povlačenje izjave ima dejstvo od prvog dana mjeseca koji nastupa nakon dana kada je generalni sekretar primio takvo obavještenje.

Član 6.

U pogledu Visokih strana ugovornica odredbe člana 1. do 5. ovog Protokola smatraju se dodatnim članovima Konvencije i sve odredbe Konvencije primjenjuju se u skladu s tim.

Član 7.

¹⁶ European Treaty Series No. 114.

Ovaj Protokol je otvoren za potpis državama članicama Vijeća Evrope koje su potpisnice Konvencije. On se ratifikuje, prihvata ili odobrava. Država članica Vijeća Evrope ne može da ratifikuje, prihvati ili odobri ovaj Protokol ako nije istovremeno ili prethodno ratifikovala Konvenciju. Instrumenti ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja se deponuju kod generalnog sekretara Vijeća Evrope.

Član 8.

1. Ovaj Protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca koji nastupa poslije dana kada je pet država članica Vijeća Evrope izrazilo svoj pristanak da ih ovaj Protokol obavezuje u skladu sa odredbama člana 7.

2. U pogledu svake države članice koja poslije toga izrazi svoj pristanak da je ovaj Protokol obavezuje, on stupa na snagu prvog dana mjeseca koji nastupa poslije dana kada je deponovan instrument ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja.

Član 9.

Generalni sekretar Vijeća Evrope obavještava države članice Vijeća Evrope o:

- a) svakom potpisu;
- b) deponovanju instrumenta ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja;
- c) svakom datumu stupanja na snagu ovog Protokola u skladu sa članovima 5. i 8.
- d) svakoj drugoj radnji, obavještenju ili saopštenju u vezi s ovim Protokolom.

U potvrdu čega su dole potpisani, propisno ovlašteni u tom cilju, potpisali ovaj Protokol.

Sačinjeno u Strazburu, dana 28. aprila 1983. na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se pohranjuje u arhivi Vijeća Evrope. Generalni sekretar Vijeća Evrope će dostaviti ovjerene prepise svakoj državi članici Vijeća Evrope.

PROTOKOL BROJ 7

(Strazbur, 22. novembar 1984.)¹⁷

Države potpisnice, članice Vijeća Evrope, riješene da preduzmu dalje korake da bi osigurale skupno sprovođenje izvjesnih prava i sloboda putem Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, potpisane u Rimu 4. novembra 1950. (u daljem tekstu "Konvencija"),

sporazumjele su se o sljedećem:

Član 1.

1. Stranac koji zakonito boravi na teritoriji jedne države ne može se iz nje protjerati, osim na osnovu odluke donijete u skladu sa zakonom, i ima pravo:

- a) da iznese razloge kojima osporava protjerivanje;
- b) da se njegov slučaj preispita;

c) da u tu svrhu bude zastupljen pred nadležnim organom, licem ili licima koja taj organ odredi.

¹⁷ European Treaty Series, No.

2. Stranac se može protjerati i pre nego što iskoristi svoja prava prema stavu 1. a, b i c ovog člana, ako je protjerivanje neophodno u interesu javnog reda ili se temelji na razlozima nacionalne bezbjednosti.

Član 2.

1. Svako ko je Odlukom Suda osuđen za krivično djelo ima pravo da njegovu osudu ili kaznu preispita Viši sud. Ostvarivanje ovog prava, uključujući i osnove za njegovo korištenje, uređuje se zakonom.

2. Ovo pravo može trpiti izuzetke kada je riječ o djelima manjeg značaja, koja su određena zakonom, ili u slučajevima kada je licu u pitanju u prvom stepenu sudio najviši sud ili je bilo osuđeno na osnovu žalbe na oslobađajuću presudu.

Član 3.

Ako je neko lice bilo pravosnažnom presudom osuđeno zbog krivičnog djela i ako je kasnije njegova presuda bila ukinuta ili je bio pomilovan zbog toga što neka nova ili novootkrivena činjenica neosporno ukazuje da se radilo o sudskoj grešci, lice koje je pretrpilo kaznu kao posljedicu takve osude dobiće naknadu u skladu sa zakonom ili praksom dotične države, osim ako se ne dokaže da je ono u potpunosti ili djelimično odgovorno za to što nepoznata činjenica nije blagovremeno otkrivena.

Član 4.

1. Nikome se ne može ponovo suditi niti se može ponovo kazniti u krivičnom postupku u nadležnosti iste države za djelo zbog koga je već bio pravosnažno oslobođen ili osuđen u skladu sa zakonom i krivičnim postupkom te države.

2. Odredbe prethodnog stava ne sprječavaju ponovno otvaranje postupka u skladu sa zakonom i krivičnim postupkom date države, ako postoje dokazi o novim ili novootkrivenim činjenicama, ili ako je u ranijem postupku došlo do bitne povrede koja je mogla da utiče na njegov ishod.

3. Ovaj se član ne može staviti van snage na osnovu člana 15. Konvencije.

Član 5.

U vezi s brakom, u toku braka i u slučaju njegovog raskida, supružnici su ravnopravni u pogledu međusobnih građanskopravnih prava i obaveza i u svom odnosu prema djeci. Ovim se članom države ne sprječavaju da preduzimaju neophodne mjere u interesu djece.

Član 6.

1. Svaka država može, prilikom potpisivanja ili kada deponuje instrument ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja, da odredi teritoriju ili teritorije na koje se ovaj Protokol primjenjuje i da navede stepen u kome će se njegove odredbe primjenjivati na tim teritorijama.

2. Svaka država može, u svako doba poslije toga, putem izjave upućene generalnom sekretaru Vijeća Evrope, da proširi primjenu ovog Protokola na bilo koju drugu teritoriju označenu u izjavi. U pogledu takve teritorije Protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca koji nastupa poslije protoka dvomjesečnog perioda od dana kada generalni sekretar primi takvu izjavu.

3. Svaka izjava učinjena na osnovu prethodna dva člana može, u pogledu teritorije označene u njoj, da se povuče ili izmijeni putem izjave upućene generalnom sekretaru.

Povlačenje ili izmjena izjave ima dejstvo od prvog dana mjeseca koji nastupa poslije protoka dvomjesečnog perioda od dana kada generalni sekretar primi takvu izjavu.

4. Izjave data u skladu sa ovim članom smatraće se kao da je data u skladu sa stavom I. člana 63. Konvencije.

5. Teritorija svake države na koju se primjenjuje ovaj Protokol na osnovu ratifikacije, prihvatanja i odobrenja, i svaka teritorija na koju se ovaj Protokol primjenjuje na osnovu izjave te države a na osnovu ovog člana, mogu se smatrati odvojenim teritorijama u smislu člana 1.

Član 7.

1. U pogledu Visokih strana ugovornica odredbe člana 1. do 6. ovog Protokola smatraju se dodatnim članovima Konvencije i sve odredbe Konvencije primjenjuju se u skladu s tim.

2. Ipak, pravo na pojedinačno obraćanje priznato izjavom datom u skladu s članom 25. Konvencije, kao i prihvatanje obavezne nadležnosti Suda na osnovu izjave date u skladu s članom 46. Konvencije, ne mogu se primjeniti u odnosu na ovaj Protokol, izuzev ako država u pitanju nije dala izjavu da priznaje takvo pravo, ili prihvata takvu nadležnost, u pogledu članova 1. do 5. ovog Protokola.

Član 8.

Ovaj Protokol je otvoren za potpis članicama Vijeća Evrope koje su potpisnice Konvencije. On se ratifikuje, prihvata ili odobrava. Država članica Vijeća Evrope ne može da ratifikuje, prihvati ili odobri ovaj Protokol ako nije istovremeno ili prethodno ratifikovala Konvenciju. Instrumenti ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja se deponuju kod generalnog sekretara Vijeća Evrope.

Član 9.

1. Ovaj Protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca koji nastupa poslije protoka dvomjesečnog perioda od dana kada je sedam država članica Vijeća Evrope izrazilo svoj pristanak da ih ovaj Protokol obavezuje u skladu sa odredbama člana 8.

2. U pogledu svake države članice koja poslije toga izrazi svoj pristanak da je ovaj Protokol obavezuje, on stupa na snagu prvog dana mjeseca koji nastupa poslije protoka dvomjesečnog perioda od dana kada je deponovan instrument ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja.

Član 10.

Generalni sekretar Vijeća Evrope obavještava države članice Vijeća Evrope o:

- a) svakom potpisu;
- b) deponovanju instrumenta ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja;
- c) svakom datumu stupanja na snagu ovog Protokola u skladu sa članovima 6. i 9.
- d) svakoj drugoj radnji, obavještenju ili saopštenju u vezi s ovim Protokolom.

U potvrdu čega su dole potpisani, propisno ovlašteni u tom cilju, potpisali ovaj Protokol.

Sačinjeno u Strazburu, dana 22. novembra 1984. na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se pohranjuje u arhivi Vijeća Evrope. Generalni sekretar Vijeća Evrope će dostaviti ovjerene prepise svakoj državi članici Vijeća Evrope.

PROTOKOL BROJ 9

(Rim, 6. novembar 1990.)¹⁸

Države članice Vijeća Evrope, potpisnice ovog Protokola uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, potpisanu u Rimu 4. novembra 1950. (u daljem tekstu "Konvencija"),
riješene da dalje usavrše postupak predviđen Konvencijom,
sporazumjele su se o sljedećem:

Član 1.

U pogledu Strana ugovornica Konvencije koje se obavežu ovim Protokolom, Konvencija se mijenja kako je predviđeno članovima 1. do 5.

Član 2.

Član 31. stav 2. Konvencije glasi:

"Izvještaj se dostavlja Komitetu ministara. Takođe, izvještaj se dostavlja i državama u pitanju i, ako se bavi predstavkom podnijetom na osnovu člana 25., podnosiocu predstavke. Države u pitanju i podnosilac predstavke ne smiju ga objaviti."

Član 3.

Član 44. Konvencije glasi:

"Samo Visoke strane ugovornice, Komisija, kao i osobe, nevladine organizacije ili grupe lica koje su podnijele predstavku na osnovu člana 25, imaju pravo da iznesu slučaj pred Sud."

Član 4.

Član 45. Konvencije glasi:

"Nadležnost Suda se proteže na sve predmete koji se tiču tumačenja i primjene ove Konvencije, koji su mu podnijeti u skladu sa članom 48."

Član 5.

Član 48. Konvencije glasi: "1. Pod uslovom da je dotična Visoka strana ugovornica, ako je riječ samo o jednoj, odnosno pod uslovom da su dotične Visoke strane ugovornice, ako je riječ o više njih, prihvatile obaveznu nadležnost Suda, ili ako to nije slučaj, onda uz pristanak dotične Visoke strane ugovornice, ako je riječ samo o jednoj ili dotičnih Visokih strana ugovornica, ako je riječ o više njih, slučaj pred Sud mogu iznijeti:

- a) Komisija;
- b) Visoka strana ugovornica čiji je državljanin navodno žrtva;
- c) Visoka strana ugovornica koja je iznijela slučaj pred Komisiju;
- d) Visoka strana ugovornica protiv koje je podnijeta žalba;
- e) Osoba, nevladina organizacija, ili grupa lica koji su podnijeli žalbu Komisiji.

¹⁸ European Treaty Series, No. 140.

2. Ako se slučaj iznosi pred Sud samo u skladu sa stavom 1.e. onda će biti prvo podnesen posebnom odboru sastavljenom od tri člana Suda. Po službenoj dužnosti u sastav ovog odbora ulazi sudija koji je izabran u odnosu na Visoku stranu ugovornicu protiv koje je žalba podnijeta, ili, ako takvog nema, drugo lice po njenom izboru koje će obavljati sudsku funkciju. Kada je žalba podnijeta protiv više od jedne Visoke strane ugovornice, odbor će se proširiti u skladu s tim.

Ako slučaj ne pokreće neko ozbiljno pitanje od značaja za tumačenje ili primjenu Konvencije, ili iz bilo kog drugog razloga ne zaslužuje da ga Sud razmatra, odbor može jednoglasno odlučiti da Sud ne razmatra slučaj. U tom slučaju, Komitet ministara odlučuje, u skladu sa odredbama člana 32. da li je Konvencija prekršena.

Član 6.

1. Ovaj Protokol je otvoren za potpis državama članicama Vijeća Evrope, potpisnicama Konvencije, koje mogu izraziti svoj pristanak:

potpisom bez rezerve u pogledu ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja;

ili potpisom podložnim ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju, poslije koga slijedi ratifikacija, prihvatanje ili odobrenje.

2. Instrumenti ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja deponuju se kod generalnog sekretara Vijeća Evrope.

Član 7.

1. Ovaj Protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca koji nastupa poslije protoka tromjesečnog perioda od dana kada je deset država članica Vijeća Evrope izrazilo svoj pristanak da ih ovaj Protokol obavezuje u skladu sa odredbama člana 6.

2. U pogledu svake države članice koja poslije toga izrazi svoj pristanak da je ovaj Protokol obavezuje, on stupa na snagu prvog dana mjeseca koji nastupa poslije protoka tromjesečnog perioda od dana potpisivanja ili dana deponovanja instrumenta ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja.

Član 8.

Generalni sekretar Vijeća Evrope obavještava države članice Vijeća Evrope o:

a) svakom potpisu;

b) deponovanju instrumenta ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja;

c) svakom datumu stupanja na snagu ovog Protokola u skladu sa članom 7.;

d) svakoj drugoj radnji, obavještenju ili saopštenju u vezi s ovim Protokolom ;

U potvrdu čega su dole potpisani, propisno ovlašteni u tom cilju, potpisali ovaj Protokol.

Sačinjeno u Rimu, dana 6. novembra 1990. na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se pohranjuje u arhivi Vijeća Evrope. Generalni sekretar Vijeća Evrope će ostaviti ovjerene prepise svakoj državi članici Vijeća Evrope.

PROTOKOL BROJ 10

(Strazbur, 25. mart 1992.)¹⁹

Države članice Vijeća Evrope, potpisnice ovog Protokola uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, potpisanu u Rimu 4. novembra 1950. (u daljem tekstu "Konvencija"),

Smatrajući da je uputno izmijeniti član 32. Konvencije, a u namjeri da se smanji dvotrećinska većina koja je njime određena, složile su se o sljedećem:

Član 1.

U članu 32. stav 1. Konvencije, briše se riječ "dvotrećinskom".

Član 2.

1. Ovaj Protokol je otvoren za potpis državama članicama Vijeća Evrope potpisnicama Konvencije, koje mogu izraziti svoj pristanak:

a) potpisom bez rezerve u pogledu ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja;

ili

b) potpisom podložnim ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju, poslije koga slijedi ratifikacija, prihvati ili odobrenje.

2. Instrumenti ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja deponuju se kod generalnog sekretara Vijeća Evrope.

Član 3.

Ovaj Protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca koji nastupa poslije protoka tromjesečnog perioda od dana kada sve potpisnice Konvencije izraze svoj pristanak da ih ovaj Protokol obavezuje u skladu sa odredbama člana 2.

Član 4.

Generalni sekretar Vijeća Evrope obaveštava države članice Vijeća Evrope o:

a) svakom potpisu;

b) deponovanju instrumenta ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja;

c) datumu stupanja na snagu ovog Protokola u skladu sa članom 3;

d) svakoj drugoj radnji, obavještenju ili saopštenju u vezi s ovim Protokolom.

U potvrdu čega su dole potpisani, propisno ovlašteni u tom cilju, potpisali ovaj Protokol.

Sačinjeno u Strazburu, dana 25. marta 1992. na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se pohranjuje u arhivi Vijeća Evrope. Generalni sekretar Vijeća Evrope će dostaviti ovjerene prepise svakoj državi članici Vijeća Evrope.

¹⁹ European Treaty Series, No. 146.

PROTOKOL BROJ 11

uz Evropsku Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, kojim se rekonstruiše njome ustanovljeni nadzorni mehanizam (Strazbur, 11. maja 1994.)²⁰

Države članice Vijeća Evrope, potpisnice ovog Protokola uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda potpisanu u Rimu 4. novembra 1950. (u daljem tekstu "Konvencija"),

Smatrajući da je hitno potrebna rekonstrukcija nadzornog mehanizma; ustanovljenog Konvencijom da bi se održala i poboljšala njegova djelotvornost zaštititi ljudskih prava i osnovnih sloboda, a naročito s obzirom na narastanje broja predstavki i uvećanje članstva Vijeća Evrope;

Smatrajući da je, prema tome, poželjno da se dopune pojedine odredbe Konvencije, posebno radi zamjene postojeće Evropske komisije i Evropskog suda za ljudska prava novim stalnim Sudom;

Imajući u vidu Rezoluciju broj 1., usvojenu na Evropskoj ministarskoj konferenciji o ljudskim pravima, održanoj u Beču 19. i 20. marta 1985.;

Imajući u vidu Preporuku 1194. (1992.), usvojenu od Parlamentarne skupštine Vijeća Evrope 6. oktobra 1992.;

Imajući u vidu odluku šefova država i vlada članica Vijeća Evrope da se pristupi reformi nadzornog mehanizma, sadržanu u Bečkoj deklaraciji od 9. oktobra 1993.;

Sporazumjele su se o sljedećem:

Član 1.

Postojeći tekst Dijela II do IV Konvencije (Članovi 19. do 56.) i Protokol broj 2. koji se odnosi na nadležnost Evropskog suda za ljudska prava da daje savjetodavna mišljenja, zamjenjuju se sljedećim Dijelom II Konvencije (članovi 19. do 56.):

Dio II - Evropski sud za ljudska prava

Član 19. - Uspostavljanje Suda

Da bi se obezbijedilo poštovanje obaveza iz Konvencije i protokola uz nju koje su prihvatile Visoke strane ugovornice, ustanovljava se Evropski sud za ljudska prava, u daljem tekstu "Sud". Sud će raditi kao stalni organ.

Član 20. - Broj sudija

Sud se sastoji od onolikog broja sudija koliko je Visokih strana ugovornica.

Član 21. - Uslovi za izbor

1. Sudije moraju imati visoki moralni ugled i posjedovati kvalifikacije potrebne za obavljanje visokih sudskih funkcija, odnosno biti priznati pravni stručnjaci.

2. Sudije služe u ličnom svojstvu.

²⁰ European Treaty Series, No. 155

3. Tokom svog mandata sudije se ne mogu baviti poslovima koji su nespojivi s njihovom nezavisnošću, nepristrasnošću ili zahtjevima stalne službe; sva pitanja u vezi s primjenom ovog stava rješava Sud.

Član 22. – Izbor sudija

1. Za svaku stranu ugovornicu, sudiju bira Parlamentarna skupština većinom glasova, sa liste od tri kandidata, koje dotična Visoka strana ugovornica predloži.

Isti postupak se primjenjuje za popunu Suda u slučaju pristupanja novih Visokih strana ugovornica, kao i prilikom popunjavanja upražnjenih mjesta.

Član 23. – Trajanje mandata

1. Sudije se biraju na period od šest godina. Oni se mogu ponovo birati. Međutim, mandat jedne polovine sudija na prvim izborima ističe poslije tri godine.

2. Sudiju čiji mandat ističe na kraju početnog trogodišnjeg perioda žrijebom određuje generalni sekretar Vijeća Evrope neposredno poslije izbora.

3. Da bi se obezbijedilo da se, koliko je to moguće, mandat jedne polovine sudija obnavlja svake tri godine, parlamentarna skupština može prije svakih slijedećih izbora odlučiti da mandat ili mandati jednog ili više sudija koji budu izabrani traju duže ili kraće od šest godina, ali ne duže od devet i ne kraće od tri godine.

4. Kada je riječ o više mandata, a Parlamentarna skupština primjenjuje prethodni stav, generalni sekretar Vijeća Evrope žrijebom raspoređuje mandate neposredno poslije izbora.

5. Sudija izabran na mjesto sudije čiji mandat nije istekao obavlja dužnost svog predhodnika do okončanja njegovog mandata.

6. Sudiji ističe mandat kada napuni sedamdeset godina života.

7. Sudije ostaju na dužnosti dok ne budu zamijenjeni. Međutim, oni nastavljaju da rade na predmetima koje su već uzeli u razmatranje.

Član 24. – Razriješenje

Sudija se ne može razriješiti svoje funkcije dok druge sudije ne odluče dvotrećinskom većinom da on više ne ispunjava potrebne uslove.

Član 25. - Sekretarijat i stručni saradnici

Sud ima sekretarijat čije se funkcije i organizacija određuju Poslovníkom Suda. Sudu pomažu stručni saradnici.

Član 26. - Opšta sjednica Suda

Na opštoj sjednici Sud

a) bira predsjednika i jednog ili dva potpredsjednika Suda na period od tri godine; oni se mogu ponovo birati;

b) ustanovljava vijeća za određeni vremenski period;

c) bira predsjednike vijeća Suda; oni se mogu ponovo birati;

d) usvaja poslovnik Suda; i

e) bira sekretara Suda i jednog ili više njegovih zamjenika.

Član 27. - Odbori, vijeća i Veliko vijeće

1. Sud razmatra predmete u odborima od tri sudije, vijeću od sedam sudija i u Velikom vijeću od sedamnaest sudija. Vijeća suda uspostavljaju odbore za određeni vremenski period.

2. Po službenoj dužnosti u sastav vijeća i Velikog vijeća ulazi sudija izabran sa liste zainteresovane države ili, ako takvog nema ili nije u mogućnosti da učestvuje u radu, drugo lice po njenom izboru koje će obavljati sudsku funkciju.

3. U sastav Velikog vijeća takođe ulaze predsjednik i potpredsjednici Suda, predsjednici vijeća i druge sudije izabrane u skladu s poslovníkom Suda. Kada se predmet iznese pred Veliko vijeće na osnovu člana 43, sudije članovi vijeća koje je donijelo presudu ne mogu učestvovati u radu Velikog vijeća, s izuzetkom predsjednika vijeća i sudije koji je izabran sa liste zainteresovane države.

Član 28. - Izjave odbora o neprihvatljivosti

Komiteta može jednoglasnom odlukom da proglasi neprihvatljivom ili da skine s liste predmeta pojedinačnu predstavku podnijetu na osnovu člana 34., ako se takva odluka može donijeti bez daljeg ispitivanja. Ova odluka je konačna.

Član 29. - Odluke vijeća o prihvatljivosti i suštini stvari

1. Ako nije donijeta odluka iz člana 28, vijeće odlučuje o prihvatljivosti i suštini pojedinačnih predstavki podnijetih na osnovu člana 34.

2. Vijeće odlučuje i o prihvatljivosti i suštini međudržavnih predstavki donijetih na osnovu člana 33.

3. Odluka o prihvatljivosti se donosi posebno osim kada Sud, u izuzetnim slučajevima, drukčije odluči.

Član 30. - Ustupanje nadležnosti Velikom vijeću

Ako se povodom predmeta koji vijeće razmatra pokrene neko ozbiljno pitanje od značaja za tumačenje Konvencije ili protokola uz nju, ili ako rješenje pitanja pred vijećem može da dovede do rezultata koji nije u saglasnosti s nekom prethodno donijetom presudom Suda, vijeće može, sve dok ne donese presudu, da ustupi nadležnost Velikom vijeću, izuzev kada se tome protivi jedna od stranaka u sporu.

Član 31. - Ovlašćenja Velikog vijeća

Veliko vijeće

a) odlučuje o predstavkama podnijetim na osnovu člana 33. i člana 34. kada mu neko od vijeća ustupi nadležnost na osnovu člana 30. ili kada mu je predmet upućen na osnovu člana 43. i

b) razmatra zahtjeve za savjetodavna mišljenja podnijete na osnovu člana 47.

Član 32. - Nadležnost Suda

1. Nadležnost Suda se proteže na sve predmete koji se tiču tumačenja i primjene ove Konvencije i protokola uz nju, a koji su mu upućeni na osnovu članova 33. 34. i 47.

2. U sporovima oko nadležnosti odlučuje Sud.

Član 33. - Međudržavni sporovi

Svaka Visoka strana ugovornica može ukazati Sudu na svaku povredu odredbi Konvencije ili protokola uz nju za koju smatra da se može pripisati nekoj drugoj Visokoj strani ugovornici.

Član 34. - Pojedinačne predstavke

Sud može da prima predstavke od svake osobe, nevladine organizacije ili grupe lica koji tvrde da su žrtve povrede prava ustanovljenih Konvencijom ili protokolima uz nju, učinjene od strane neke Visoke strane ugovornice. Visoke strane ugovornice obavezuju se da ni na koji način ne ometaju stvarno vršenje ovog prava.

Član 35. - Uslovi prihvatljivosti

1. Sud može uzeti predmet u postupak tek kada se iscrpe svi unutrašnji pravni lijekovi, u skladu sa opštepriznatim načelima međunarodnog prava, i u roku od šest mjeseci od dana kada je povodom njega donijeta pravosnažna odluka.

2. Sud ne postupa po pojedinačnoj predstavi podnijetoj na osnovu člana 34. koja je

a) anonimna, ili

b) u suštini istovjetna s predstavkom koju je Sud već razmatrao, ili koja je već podnijeta nekoj drugoj međunarodnoj instanci radi ispitivanja, odnosno rješavanja a ne sadrži nove relevantne činjenice.

3. Sud proglašava neprihvatljivom svaku pojedinačnu predstavku podnijetu na osnovu člana 34. za koju smatra da je nespojiva s odredbama Konvencije ili protokola uz nju, očigledno neosnovana, ili predstavlja zloupotrebu prava na predstavku.

4. Sud odbacuje svaku predstavku koju smatra neprihvatljivom u smislu ovog člana. On to može učiniti u svakoj fazi postupka.

Član 36. - Intervencija trećih lica

1. Visoka strana ugovornica čiji je podnosilac predstavke državljanin može podnijeti pisani podnesak i uzeti učešće u raspravi u predmetima pred vijećem ili Velikim vijećem.

2. Predsjednik Suda može u interesu ispravnog postupanja pozvati Visoku stranu ugovornicu koja nije strana u postupku ili svaku zainteresovano lice koje nije podnosilac predstavke da podnesu pisani podnesak ili uzmu učešće u raspravi.

Član 37. - Brisanje predavki

1. Sud u svakoj fazi postupka može odlučiti da izbriše predstavku sa liste predmeta ako se na osnovu okolnosti može zaključiti:

a) da podnosilac predstavke ne namjerava da dalje učestvuje u postupku; ili

b) da je stvar razriješena; ili

c) da iz svakog drugog razloga koji Sud utvrdi nije više opravdano nastaviti sa ispitivanjem predstavke.

Međutim, Sud nastavlja s ispitivanjem predstavke ako je to potrebno radi poštovanja ljudskih prava ustanovljenih Konvencijom i protokolima uz nju.

2. Sud može odlučiti da predstavku vrati na svoju listu predmeta ako smatra da okolnosti to nalažu.

Član 38. - Ispitivanje predmeta i postupak prijateljskog poravnanja

1. Ako Sud proglasi predstavku prihvatljivom, on

a) nastavlja ispitivanje predmeta zajedno s predstavnicima stranaka i, ako je to potrebno, preduzima istragu, za čije će mu efikasno sprovođenje države u pitanju pružiti sve potrebne olakšice.

b) stavlja se na raspolaganje stranama u sporu kako bi se postiglo prijateljsko poravnanje zasnovano na poštovanju ljudskih prava ustanovljenih Konvencijom i protokolima uz nju.

2. Postupak koji se vodi na osnovu stava l.b povjerljive je prirode.

Član 39. - Postizanje prijateljskog poravnanja

Ako se postigne prijateljsko poravnanje, Sud briše predmet sa svoje liste odlukom koja sadrži kratak opis činjenica i postignutog rješenja.

Član 40. - Javna rasprava i uvid u spise

1. Rasprave su javne, sem kada Sud u posebnim okolnostima odluči drukčije.

2. Spisi deponovani kod Sekretara dostupni su javnosti, sem kada predsjednik Suda odluči drukčije.

Član 41. - Pravično zadovoljenje

Kada Sud utvrdi prekršaj Konvencije ili protokola uz nju, a unutrašnje pravo Visoke strane ugovornice u pitanju omogućava samo djelimičnu odštetu, Sud će, ako je to potrebno, pružiti pravično zadovoljenje oštećenoj stranci.

Član 42. - Presude vijeća

Presude vijeća postaju pravosnažne u skladu s odredbama člana 44. stav 2.

Član 43. - Obraćanje Velikom vijeću

1. U roku od tri mjeseca od dana donošenja presude vijeća, svaka stranka može, u posebnim slučajevima, da zahtijeva da se predmet iznese pred Veliko vijeće.

2. Kolegijum od pet sudija Velikog vijeća prihvatiće zahtjev ako se predmet tiče nekog značajnog pitanja vezanog za tumačenje Konvencije ili ozbiljnog pitanja od opšte važnosti.

3. Ako kolegijum prihvati zahtjev, Veliko vijeće odlučuje o predmetu presudom.

Član 44. - Pravosnažne presude

Presuda Velikog vijeća je pravosnažna.

Presuda vijeća postaje pravosnažna :

a) kada stranke izjave da neće zahtijevati da se predmet iznese pred Veliko vijeće; ili

b) tri mjeseca poslije donošenja presude, ako se ne zatraži da se predmet iznese pred Veliko vijeće; ili

c) kada kolegijum odbije zahtjev za obraćanje Velikom vijeću na osnovu člana 43.

3. Pravosnažna presuda se objavljuje.

Član 45. - Obrazloženja presuda i odluka

1. Obrazloženje se daje za presude i za odluke kojima se predstavka proglašava prihvatljivom ili neprihvatljivom.

2. Ako presuda u cjelosti ili jednom svom dijelu ne predstavlja jednoglasno mišljenje sudija, svaki sudija ima pravo da iznese izdvojeno mišljenje.

Član 46. - Obaveznost i izvršenje presuda

1. Visoke strane ugovornice preuzimaju obavezu da se povinuju pravosnažnoj presudi Suda u svakom predmetu u kome su stranke.

2. Pravosnažna presuda Suda se dostavlja Komitetu ministara koji nadgleda njeno izvršenje.

Član 47. - Savjetodavna mišljenja

1. Na zahtjev Komiteta ministara Sud može da daje savjetodavna mišljenja o pravnim pitanjima koja se tiču tumačenja Konvencije i protokola uz nju.

2. Takva mišljenja se ne mogu baviti pitanjima koja se odnose na sadržaj ili obuhvat prava i sloboda ustanovljenih Dijelom I Konvencije i protokolima uz nju, kao ni bilo kojim drugim pitanjem koje bi Sud ili Komitet ministara mogli da razmatraju u vezi s postupcima koji se mogu pokrenuti u skladu sa Konvencijom.

3. Za odluke Komiteta ministara da zahtjeva savjetodavno mišljenje Suda potrebna je većina glasova predstavnika koji imaju pravo da u Komitetu zasjedaju.

Član 48. - Nadležnost Suda da daje savjetodavna mišljenja

Sud odlučuje da li zahtjev za davanje savjetodavnog mišljenja koji podnese Komitet ministara spada u njegovu nadležnost određenu članom 47.

Član 49. - Obrazloženje savjetodavnih mišljenja

1. Savjetodavna mišljenja Suda se obrazlažu.

2. Ako savjetodavno mišljenje u cjelosti ili jednom svom dijelu ne predstavlja jednoglasno mišljenje sudija, svaki sudija ima pravo da iznese izdvojeno mišljenje.

3. Savjetodavna mišljenja Suda dostavljaju se Komitetu ministara.

Član 50. - Troškovi Suda

Troškove Suda snosi Vijeće Evrope.

Član 51. - Privilegije i imuniteti sudija

Tokom vršenja svoje funkcije sudije uživaju privilegije i imunitete predviđene članom 40. Statuta Vijeća Evrope i sporazumima donijetim na osnovu njega.

Član 2.

1. Dio V Konvencije postaje Dio III; član 57. postaje član 52; brišu se članovi 58. i 59, a članovi 60. do 66. postaju članovi 53. do 59.

2. Naslov Dijela I Konvencije je "Prava i slobode", a novog dijela III je "Ostale odredbe". Članovi 1. do 18. i novi članovi 52. do 59. imaju naslove navedene u dodatku ovog Protokola.

3. U stavu 1. novog člana 56. poslije riječi "da će se" stoji "u skladu sa odredbama stava 4. ovog člana"; u stavu 4, riječi "Komisije u pogledu primanja peticija" zamjenjuju se riječima "Suda u pogledu primanja predstavki", a riječi "u skladu sa članom 25. ove Konvencije" zamjenjuju se riječima "prema odredbama člana 34. Konvencije". U novom članu 58, stav 4, riječi "člana 63." zamjenjuju se riječima "člana 56."

4. Protokol uz Konvenciju mijenja se:

a) članovi imaju naslove navedene u dodatku ovog Protokola;

b) u posljednjoj rečenici člana 4. riječi "člana 63." zamjenjuju se riječima "člana 56."

5. Protokol broj 4 mijenja se:

a) članovi imaju naslove navedene u dodatku ovog Protokola;

b) u članu 5. stav 3. riječi "člana 63." zamjenju se riječima "člana 56."; dodaje se novi stav

5. koji glasi:

"Država koja je dala izjavu u skladu sa stavom 1. ili 2. ovog člana može u svako doba izjaviti u ime jedne ili više teritorija na koje se izjava odnosi da prihvata nadležnost Suda da prima predstavke od pojedinaca, nevladinih organizacija ili grupa pojedinaca prema odredbama člana 34. Konvencije, a u vezi članova 1. do 4. ovog Protokola. ";

c) briše se stav 2. člana 6.

6. Protokol broj 6 mijenja se:

a) članovi imaju naslove navedene u dodatku ovog Protokola;

b) u članu 4. riječi "na osnovu člana 64." zamjenjuju se riječima "na osnovu člana 57."

7. Protokol broj 7. mijenja se:

a) članovi imaju naslove navedene u dodatku ovog Protokola;

b) u članu 6. stav 4. riječi "člana 63." zamjenjuju se riječima "člana 56."; dodaje se novi stav 6. koji glasi:

"Država koja je dala izjavu u skladu sa stavom 1. ili 2. ovog člana može u svako doba izjaviti u ime jedne ili više teritorija na koje se izjava odnosi da prihvata nadležnost Suda da prima predstavke od pojedinaca, nevladinih organizacija ili grupa pojedinaca prema odredbama člana 34. Konvencije, a u vezi članova 1. do 5. ovog Protokola. ";

c) briše se stav 2. člana 7.

8. Ukida se Protokol broj 9.

1. Ovaj Protokol je otvoren za potpisivanje od strane država članica Vijeća Evrope potpisnica Konvencije, koje mogu izraziti svoj pristanak:

a) potpisom bez rezerve u pogledu ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja; ili

b) potpisom podložnim ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju, poslije koga slijedi ratifikacija, prihvatanje ili odobrenje.

2. Instrumenti ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja deponuju se kod generalnog sekretara Vijeća Evrope.

Član 4.

Ovaj Protokol stupa na snagu prvog dana prvog mjeseca poslije isteka perioda od jedne godine od dana kada su sve Strane ugovornice Konvencije izrazile svoj pristanak saglasno članu 3. da ih ovaj Protokol obavezuje. Izbori za nove sudije i druge aktivnosti u vezi uspostave novog Suda u skladu s odredbama ovog Protokola mogu se vršiti od dana kada su sve Strane ugovornice Konvencije izrazile svoj pristanak da ih Protokol obavezuje.

Član 5.

1. Mandati sudija, članova Komisije, sekretara i zamjenika sekretara ističu kada ovaj Protokol stupi na snagu, osim u slučajevima iz stava 3. i 4. ovog člana.

2. Predstavke koje Komisija razmatra, a koje nisu proglašene prihvatljivim do dana kada ovaj Protokol stupi na snagu, razmatraće Sud u skladu sa odredbama Protokola.

3. Predstavke proglašene za prihvatljive zaključno sa danom kada ovaj Protokol stupi na snagu, članovi Komisije nastavljaju da razmatraju tokom perioda od jedne godine poslije tog datuma. Predstavke čije razmatranje nije zaključeno tokom pomenutog roka upućuju se Sudu koji ih razmatra kao prihvatljive predmete u skladu sa odredbama ovog Protokola.

4. Što se tiče predavki u vezi kojih je Komisija poslije stupanja na snagu ovog Protokola usvojila izvještaj u skladu sa predašnjim članom 31. Konvencije, izvještaj se upućuje strankama koje ne smiju da ga objave. Predmet se može uputiti Sudu u skladu sa odredbama koje su se primjenjivale prije nego što je ovaj Protokol stupio na snagu. Kolegijum Velikog vijeća određuje da li će jedno od vijeća ili Veliko vijeće odlučivati o predmetu. Ako o

predmetu odlučuje vijeće, njegova odluka je pravosnažna. Predmete koji nisu upućeni Sudu razmatra Komitet ministara u skladu sa odredbama predašnjeg člana 32. Konvencije.

5. Predmeti koje razmatra Sud, a povodom kojih nije donijeta odluka do momenta stupanja na snagu ovog Protokola, upućuju se Velikom vijeću koje ih razmatra u skladu sa odredbama ovog Protokola.

6. Predmete koje razmatra Komitet ministara, a u kojima do dana stupanja na snagu ovog Protokola nije donijeta odluka na osnovu predašnjeg člana 32. Konvencije, rješava Komitet ministara u skladu s tim članom.

Član 6.

Ako je Visoka strana ugovornica dala izjavu kojom priznaje ovlaštenja Komisije ili nadležnost Suda na osnovu predašnjih članova 25. i 46. Konvencije u pogledu sporova koji su nastali ili činjenica koje su se desile poslije davanja takve izjave, to ograničenje nastavlja da važi i za nadležnost Suda na osnovu ovog Protokola.

Član 7.

Generalni sekretar Vijeća Evrope obavještava države članice Vijeća Evrope o:

- a) svakom potpisu;
- b) deponovanju instrumenta ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja;
- c) danu stupanja na snagu ovog Protokola ili neke od njegovih odredbi u skladu sa članom

4.

- d) svakoj drugoj radnji, obavještenju ili saopštenju u vezi s ovim Protokolom.

U potvrdu čega su dole potpisani, propisno ovlašteni u tom cilju, potpisali ovaj Protokol.

Sačinjeno u Strazburu, dana 11. maja 1994. na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se pohranjuje u arhivi Vijeća Evrope. Generalni sekretar Vijeća Evrope će dostaviti ovjerene prepise svakoj državi članici Vijeća Evrope.

Dodatak

Naslovi članova koji se unose u tekst Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i njenih protokola²¹

- Član 1. - Obaveza poštovanja ljudskih prava
- Član 2. - Pravo na život
- Član 3. - Zabrana mučenja
- Član 4. - Zabrana ropstva i prinudnog rada
- Član 5. - Pravo na slobodu i sigurnost
- Član 6. - Pravo na pravično suđenje
- Član 7. - Kažnjavanje samo na osnovu zakona
- Član 8. - Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života
- Član 9. - Sloboda misli, savjesti i vjeroispovijesti
- Član 10. - Sloboda izražavanja
- Član 11. - Sloboda okupljanja i udruživanja
- Član 12. - Pravo na sklapanje braka
- Član 13. - Pravo na djelotvorni pravni lijek .
- Član 14. - Zabrana diskriminacije
- Član 15. - Odstupanje u vanrednim okolnostima
- Član 16. - Ograničenja političke aktivnosti stranaca
- Član 17. - Zabrana zloupotrebe prava
- Član 18. - Granice korištenja ograničenja prava [...]

²¹ Ovim Protokolom su već dodati naslovi i novim članovima 19 do 51 Konvencije.

- Član 52. - Obavještenja generalnom sekretaru
- Član 53. - Obezbjedenje postojećih ljudskih prava
- Član 54. - Ovlaštenja Komiteta ministara
- Član 55. - Isključenje drugih načina za rješavanje spora
- Član 56. - Teritorijalna primjena Član 57. - Rezerve
- Član 58. - Otkazivanje,
- Član 59. - Potpis i ratifikacija

Protokol br. 1

- Član 1. - Zaštita imovine
- Član 2. - Pravo na obrazovanje
- Član 3. - Pravo na slobodne izbore
- Član 4. - Teritorijalna primjena
- Član 5. - Odnos s Konvencijom
- Član 6. - Potpis i ratifikacija

Protokol br. 4

- Član 1. - Zabrana kazne zatvora za dug
- Član 2. - Sloboda kretanja
- Član 3. - Zabrana protjerivanja sopstvenih državljana
- Član 4. - Zabrana grupnog protjerivanja stranaca
- Član 5. - Teritorijalna primjena
- Član 6. - Odnos s Konvencijom
- Član 7. - Potpis i ratifikacija .

Protokol br. 6

- Član 1. - Ukidanje smrtne kazne
- Član 2. - Smrtna kazna za vrijeme rata
- Član 3. - Zabrana odstupanja
- Član 4. - Zabrana rezervi
- Član 5. - Teritorijalna primjena
- Član 6. - Odnos s Konvencijom
- Član 7. - Potpis i ratifikacija
- Član 8. - Stupanje na snagu
- Član 9. - Deponovanje

Protokol br. 7

- Član 1. - Zaštita u postupku protjerivanja stranaca
- Član 2. - Pravo na žalbu u krivičnim stvarima
- Član 3. - Naknada za pogrešnu osudu
- Član 4. - Pravo da se ne bude osuđen ili kažnjen dvaput u istoj stvari
- Član 5. - Jednakost supružnika
- Član 6. - Teritorijalna primjena
- Član 7. - Odnos s Konvencijom
- Član 8. - Potpis i ratifikacija
- Član 9. - Stupanje na snagu
- Član 10. - Deponovanje